

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ
Кафедра монументального живопису
Секція станкової та монументальної скульптури

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Перший проректор
з навчально-педагогічної роботи
_____ Марина ТОКАР
« ____ » _____ 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«РОБОТА В МАТЕРІАЛІ»

Галузь знань	<u>02 Культура і мистецтво</u>
Спеціальність	<u>023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація</u>
Факультет	<u>Образотворче мистецтво</u>
Кафедра	<u>Монументального живопису</u>
Секція	<u>Станкова та монументальна скульптура</u>

Робоча програма дисципліни «Робота в матеріалі» для студентів 1-3 курсів денної форми навчання. Галузь знань 02 Культура і мистецтво, спеціальність: 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація, спеціалізація «Станкова та монументальна скульптура».

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

викладач Сергій СБИТНЄВ

ст. викладач Олександр ДЕМЧЕНКО,

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри Монументального живопису

Протокол № _____ від «_____» _____ 2024 року

Завідувач кафедри МЖ _____ Євген КОТЛЯР

УЗГОДЖЕНО:

Т.в.о. декана факультету «ОМ» _____
ШЕВЧЕНКО

Володимир

Завідувач НМВ _____ Галина ЖЕРНОКЛЬОВА

Схвалено методичною радою ХДАДМ

Протокол № від « » _____ 2024 року

АНОТАЦІЯ

до навчальної дисципліни «Робота в матеріалі»

рівень вищої освіти: бакалавр

Дисципліна «Робота в матеріалі» належить до дисциплін циклу професійної підготовки, яка забезпечує фахову підготовку скульптора і вивчається протягом трьох років: тобто з I по VI семестри.

Предметом дисципліни «Робота в матеріалі» є вивчення технік та технологій художньої обробки скульптурних матеріалів, пізнання їх фізико-механічних, хімічних властивостей та художньо-декоративних, стилістичних якостей, які впливають на розкриття художнього задуму, ідеї художнього твору та виявляють художню виразність композиції скульптурного художнього твору.

ANNOTATION

of the «Working in materials» academic discipline

level of higher education: bachelor's degree

The «Working in materials» academic discipline is one of the subjects which is optional for students that gives the professional training of the artist-sculptor according to the educational professional program of a bachelor and studied during three years: from the 1st to the 6th semesters.

The subject of the «Working in materials» discipline is study of techniques and technologies of artistic processing of sculptural materials, knowledge of their physico-mechanical, chemical properties and artistic-decorative, stylistic qualities, which influence the disclosure of artistic conception, the idea of artistic work and reveal the artistic expressiveness of a sculptural artistic composition the work.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, шифр спеціальності, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів ECTS – 24	Галузь знань «02 Культура і мистецтво» спеціальність: «023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» Спеціалізація «Станкова та монументальна скульптура»	Нормативна
Модулів – 12		Рік підготовки: 1–3-й
Загальна кількість годин – 720		Семестри I–VI
		Лекції
Тижневих аудиторних годин (год./тиждень): I семестр – 5 II семестр – 4 III семестр – 4 IV семестр – 3 V семестр – 4 VI семестр – 4	Ступень вищої освіти: бакалавр	30
		Практичні
		330 год.–
		Лабораторні
		–
		Самостійна робота
		360 год.
		Вид контролю: Поточний перегляд Модульний перегляд Екзаменаційний перегляд

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи для денної форми навчання становить: 50 /50%; заочної форми навчання не передбачено.

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Робоча програма навчальної дисципліни «Робота в матеріалі» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки першого ступеня вищої освіти (бакалавр) спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація.

Мета курсу «Робота в матеріалі» у процесі навчання майбутніх кваліфікованих фахівців у галузі скульптури полягає в засвоєнні знань та набутті практичних навичок роботи зі скульптурними матеріалами під час практичної роботи в майстернях під керівництвом досвідчених фахівців; освоєння технології художньої обробки; моделювання скульптурної композиції у твердих скульптурних матеріалах, до яких належать: чорні та кольорові метали, дерево, кераміка, фаянс, скло, полімерні композитні матеріали на основі вуглецю, камінь (граніт, мармур, пісковик тощо); отримання знань щодо властивостей різних скульптурних матеріалів, їхніх можливостей та обмежень, фізико-механічних особливостей кожного з матеріалів, їхньої художньої цінності.

Завдання дисципліни:

– накопичення практичного досвіду та вмінь обробки скульптурних

- матеріалів, виявлення їх художньої виразності при переведенні скульптурної композиції у твердий матеріал;
- набуття знань технології та вмінь поетапного виконання скульптурної композиції у різних твердих матеріалах;
 - розвиток на практиці творчих здібностей у відтворенні скульптурної форми з урахуванням фізико-механічних особливостей та переваг різних матеріалів.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Робота в матеріалі» є вивчення та засвоєння на практичному досвіді методів виконання скульптурних композицій у твердих скульптурних матеріалах.

Міждисциплінарні зв'язки. Найбільше дисципліна «Робота в матеріалі» пов'язана з навчальною дисципліною «Композиція», оскільки виявлення художніх якостей твердих матеріалів можливо лише при вирішенні основної пластичної ідеї в скульптурному композиційному творі.

Дисципліна забезпечує такі ЗАГАЛЬНІ компетентності як:

ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність);

ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт

та СПЕЦІАЛЬНІ (фахові, предметні) компетентності:

СК 1 Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища;

СК 3 Здатність формулювати цілі особистісного і професійного розвитку та умови їх досягнення, враховуючи тенденції розвитку галузі професійної діяльності, етапів професійного зростання та індивідуально-особистісних особливостей;

4. Здатність оволодівати різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах за спеціалізаціями;

СК 5. Здатність генерувати авторські інноваційні пошуки в практику сучасного мистецтва;

СК 9 Здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу.

ПРН 2. Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.

ПРН 6. Застосовувати знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах.

ПРН 15. Володіти фаховою термінологією, теорією і методикою образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації мистецьких творів.

Вимоги до знань, умінь та навичок

В результаті вивчення дисципліни «Робота в матеріалі» студент повинен **знати:**

- фізичні, хімічні властивості та особливості твердих скульптурних матеріалів до яких належать: чорні та кольорові метали, дерево різних порід, кераміка, фаянс, скло, полімерні композитні матеріали на основі вуглецю, камінь (граніт, мармур, пісковик тощо);
- методики та технології їх обробки скульптурних матеріалів;
- властивості різних скульптурних матеріалів, їхні можливості та обмеження, фізико-механічні особливості кожного з матеріалів, їхню художню цінність;
- доцільність використання того чи іншого скульптурного матеріалу для реалізації творчого задуму;
- методи та особливості використання спеціальних інструментів, оснащення, технологічних пристроїв та приборів у роботі з різними твердими матеріалами;
- хімічні, фізичні, фізико-механічні методи обробки та використання скульптурних матеріалів у виготовленні скульптурної композиції;

уміти:

- самостійно вибирати та застосовувати тверді (або довгострокові) матеріали для реалізації композиційного задуму в скульптурі;
- користуватись спеціальними інструментами та обладнанням для обробки скульптурних матеріалів на практиці (бормашиною, дрилем, перфоратором, шліфувальною машиною, ливарним обладнанням);
- обробляти деревину методом різьблення;
- виготовляти та обробляти відлив з кольорового металу (бронза, алюміній тощо);
- виготовляти скульптурну композицію методом зварювання чорного металу (сталь) із заготовлених елементів;
- користуватись інструментом з обробки каменю відповідно до фізико-хімічних властивостей кожного його виду;
- монтувати скульптурну композицію в матеріалі самостійно;
- використовувати стилістичну та образну виразність матеріалів, їх якостей на практиці за допомогою інструментів та технологічних процесів;

мати навички:

- практичного самостійного застосування матеріалів у скульптурній композиції, виготовленій вручну та за допомогою інструментів і відповідного обладнання;
- виконання скульптурних композицій в матеріалі по технологічних етапах з урахуванням початкової художньої ідеї, від проектування до виготовлення твору в кінцевому вигляді;
- практичної роботи з інструментом: різьби в дереві ручним інструментом, різьби каменю ручним інструментом, обробки відливок та зварних конструкцій в металі ручним інструментом.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «РОБОТА В МАТЕРІАЛІ»

Навчальним планом підготовки бакалаврів передбачено вивчення дисципліни «Робота в матеріалі» у I-VI семестрах у обсязі 24 кредитів (720 годин), з них: практичні 360 год., самостійна робота – 360 год. Дисципліна складається із 12 модулів, які відповідають 6 навчальним семестрам і містять 20 практичних завдань.

I СЕМЕСТР /модулі 1, 2/ містить 4 практичні завдання на тему: «РЕЛЬЄФНА ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНА РІЗЬБА ПО ДЕРЕВУ»:

завдання 1. Збір та обробка історичного та ілюстративного матеріалу по рельєфній декоративно-прикладній різьбі по дереву:

етап 1 – збір історично-ілюстративного матеріалу зі спеціальної літератури та інтернету – загальні історичні відомості, стилістика та образно-символічні рішення

етап 2 – вивчення особливостей рельєфної різьби по дереву: техніки різьби, різновиди стилів та пластичних рішень

етап 3 – підготовка фото, замальовок та картону в натуральний розмір;

завдання 2. Вивчення методів роботи інструментами з обробки дерева:

етап 1 – підготовка та підбір інструментів та оснащення

етап 2 – вивчення основних порід дерева як базової сировини, що застосовується в декоративно-орнаментальній різьбі; їхні художні та технологічні якості

етап 3 – виготовлення заготовки в дереві по попередньо виконаному картону; приведення інструментів і обладнання в робочий стан;

завдання 3. Різьба основних рельєфних елементів в дереві:

етап 1 – вивчення методик прорізання основної форми елементів

етап 2 – різьба орнаментального рельєфу в дереві по зразку

етап 3 – виконання різьби основних деталей в дереві на декоративному виробі;

завдання 4. Різьба дрібних деталей та кінцева обробка рельєфної різьби:

етап 1 – різьба та обробка дрібної деталізації

етап 2 – доробка декоративної рельєфної різьби в дереві з урахуванням особливостей зразка

етап 3 – кінцева обробка декоративного виробу та різьби: шабрування, шліфовка, поліровка, тонування.

II СЕМЕСТР /модулі 3, 4/ містить 4 практичні завдання на тему: «Копія об'ємного декоративно-прикладного виробу в дереві»:

завдання 1. Збір та обробка історичного та ілюстративного матеріалу по копіюванню об'ємного декоративно-прикладного виробу в дереві:

етап 1 – збір історично-ілюстративного матеріалу зі спеціальної літератури та інтернету – загальні історичні відомості

етап 2 – вивчення стилістичних особливостей декоративно-прикладних виробів

етап 3 – підготовка фото, замальовок, виготовлення обмірного картону в натуральний розмір;

завдання 2. Методи перенесення основного об'єму при копіюванні народного декоративно-прикладного виробу:

етап 1 – підготовка інструментальної бази, сировини, обмірних приладів

етап 2 – вивчення методів координатного переведення в об'єм із зразка

етап 3 – копіювання декоративно-прикладного виробу – переведення по пропорціям, обрубковка, обпилювка заготовки по вимірам;

завдання 3. Різьба основної форми в дереві по зразку:

етап 1 – вивчення методики різьби об'ємних декоративних деталей в дереві по зразку

етап 2 – виконання різьби об'ємних декоративних деталей на виробі;

завдання 4. Обробка декоративно-прикладного виробу в дереві з урахуванням особливостей стилістики, художнього оздоблення:

етап 1 – різьба дрібних деталей на об'ємній формі в дереві

етап 2 – пластичне опрацювання деталей на об'ємній формі в дереві з урахуванням особливостей зразка

етап 3 – кінцева обробка копії декоративного виробу в дереві з урахуванням стилістики та художнього оздоблення.

ІІІ СЕМЕСТР /модулі 5, 6/ містить 3 практичні завдання на тему «Кабінетна скульптура на тему Анімалістика»: пластично-художнє рішення та формовка:

завдання 1. Підготовча робота зі створення композиції на тему

«Анімалістика» в пошукових об'ємних ескізах та нарисах:

етап 1 – збір матеріалу та розробка ідеї композиційного та пластичного рішення кабінетної скульптури на тему «Анімалістика»

етап 2 – виконання графічних нарисів з пошуку композиційного та пластичного рішення скульптури

етап 3 – виконання пошукових ескізів в об'ємі у розмірі 100-200 мм;

завдання 2. Розробка ідеї та пластично-художнього рішення об'ємної композиції на тему «Анімалістика»:

етап 1 – розробка концепції композиції з урахуванням розміру та стилістичного рішення інтер'єру

етап 2 – виконання композиції в об'ємі у м'якому матеріалі в заданому розмірі;

завдання 3. Ліплення та формовка об'ємного ескізу композиції на тему «Анімалістика» з урахуванням специфіки переведення в твердий матеріал методом литва:

етап 1 – ліплення кінцевого рішення об'ємного ескізу композиції з урахуванням специфіки переведення в твердий скульптурний матеріал

етап 2 – вивчення способів формовки та методів зняття форми під литво: гіпсової одноразової форми під розбивку, гіпсової кускової

кількаразової форми, форми з сучасних матеріалів (напр., із гуми) для багаторазового використання

етап 3 – вибір технології та виготовлення форми під литво як етап переведення об'ємної композиції у твердий матеріал.

IV СЕМЕСТР /модулі 7, 8/ містить 3 практичні завдання на тему: Кабінетна скульптура «Анімалістика» в металі, кераміці або полімерних матеріалах:

завдання 1. Методи переведення зліпленої в м'якому матеріалі композиції в метал, кераміку, полімерні матеріали:

етап 1 – вивчення методів виготовлення воскової моделі

етап 2 – вивчення воскової моделі

етап 3 – обробка воскової моделі (розрахунок товщини, відліплення воском зсередини, обробка нюансів форми зовні);

завдання 2. Виготовлення форм під литво в металі, кераміці, полімерних матеріалах: основні технічні особливості литва в одноразові форми:

етап 1 – розрахунок литникової системи з урахуванням форми моделі

етап 2 – кріплення воскової моделі до литникової системи

етап 3 – виготовлення форми під заливку металу, кераміку, полімерні матеріали та кріплення болвана;

завдання 3. Обробка об'ємної скульптурної композиції, виконаної методом литва з металу, кераміки, полімерних матеріалів

етап 1 – зняття відлитої скульптурної композиції з литникової системи

етап 2 – вивчення методів обробки скульптурної композиції з металу, кераміки, полімерних матеріалів (зварювальні роботи, шліфівка, гравірування, чеканка, поліровка, тонування тощо)

етап 3 – кінцева обробка скульптурної композиції в металі, кераміці, полімерних матеріалах по технологічним процесам.

V СЕМЕСТР /модулі 9, 10/ містить 3 практичні завдання на тему «Автопортрет (голова або фігура в масштабі): розробка моделі та формовка»:

завдання 1. Розробка та виконання моделі автопортрету в об'ємі (голова або фігура в масштабі) в м'якому матеріалі під переведення в тверді матеріали:

етап 1 – розробка ідеї композиційного рішення автопортрету

етап 2 – образно-пластичне рішення автопортрету в об'ємній скульптурі;

завдання 2. Стилзація та умовність передачі основних рис характеру та введення допоміжних атрибутів і деталей в образно-художнє композиційне рішення автопортрету для підготовки виконання його в матеріалі:

етап 1 – образно-художнє композиційне рішення автопортрету

етап 2 – ліплення автопортрету в заданому розмірі;

завдання 3. Формовка та виготовлення відливу в перехідному матеріалі (гіпсі) розробленого в об'ємі автопортрету:

етап 1 – зняття гіпсової форми (одноразової)

етап 2 – обробка деталей скульптурного автопортрету в перехідному матеріалі (гіпс).

VI СЕМЕСТР /модулі 11, 12/ містить 3 практичні завдання на тему «Автопортрет (голова або фігура в масштабі) в дереві або камні»:

завдання 1. Переведення автопортрету з гіпсового відливу в дерево або камінь по координатній пунктир-машині, передача основної форми та основних деталей композиції:

етап 1 – вивчення методів переведення гіпсового відливу в дерево або камінь по координатній системі

етап 2 – переведення основної форми автопортрету в матеріал

завдання 2. Виявлення в матеріалі (дерево, камінь) характерних деталей та форм в автопортреті, його стилістичного, технологічного строю:

етап 1 – виявлення в матеріалі (дерево, камінь) характерних стилістичних деталей форми

етап 2 – проробка в матеріалі (дерево, камінь) дрібних деталей автопортрету;

завдання 3. Допоміжна деталізація із застосуванням інших матеріалів: скло, метал, кераміка. Введення кольору в обробку матеріалу автопортрету:

етап 1 – остаточна обробка деталей автопортрету в матеріалі (дерево, камінь)

етап 2 – введення в структуру пластичного рішення автопортрету допоміжних деталей та атрибутів з інших матеріалів (скло, метал, кераміка) для підсилення образного рішення.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 1

№	Назва змістовних модулів, тем і завдань	Всього годин	Денне відділення		Заочне відділення		Форма контролю
			Практич. робота	Сам. робота	Практич. робота	Сам. робота	
1 курс, I семестр							
Модуль 1		74	37	37			
1	Тема 1. Рельєфна декоративно-прикладна різьба по дереву						
1.1	Збір та обробка історичного та ілюстративного матеріалу по рельєфній декоративно-прикладній різьбі по дереву	30	15	15			поточний перегляд
1.2	Вивчення методів роботи інструментами з обробки дерева	44	22	22			модульний перегляд
Модуль 2		76	38	38			
1.3	Різьба основних рельєфних елементів в дереві	40	20	20			поточний перегляд

1.4	Різьба дрібних деталей та кінцева обробка рельєфної різьби	36	18	18			екзаменаційний перегляд
	Разом за 1 семестр	150	75	75			
1 курс, II семестр							
Модуль 1		60	30	30			
2	Тема 2. Копія об'ємного декоративно-прикладного виробу в дереві						
2.1	Збір та обробка історичного та ілюстративного матеріалу об'ємного декоративно-прикладного виробу в дереві	30	15	15			поточний перегляд
2.2	Методи перенесення основного об'єму при копіюванні народного декоративно-прикладного виробу	30	15	15			модульний перегляд
Модуль 2		60	30	30			
2.3	Різьба основної форми в дереві по зразку	30	15	15			поточний перегляд
2.4	Обробка декоративно-прикладного виробу в дереві з урахуванням особливостей стилістики, художнього оздоблення	30	15	15			екзаменаційний перегляд
	Разом за 2 семестр	120	60	60			
	ВСЬОГО за I курс	270	135	135			
2 курс, III семестр							
Модуль 1		60	30	30			
3	Тема 3. Кабінетна скульптура на тему «Анімалістика»: пластично-художнє рішення та формовка						
3.1	Підготовча робота зі створення композиції в пошукових об'ємних ескізах та нарисах	30	15	15			поточний перегляд
3.2	Розробка ідеї та пластично-художнього рішення об'ємної композиції на тему «Анімалістика»	30	15	15			модульний перегляд
Модуль 2		60	30	30			
3.3	Ліплення та формовка об'ємного ескізу композиції на тему «Анімалістика» з урахуванням специфіки переведення в твердий матеріал методом литва	60	30	30			екзаменаційний перегляд
	Разом за 3 семестр	120	60	60			

2 курс, IV семестр						
Модуль 1		44	22	22		
4	Тема 4. Кабінетна скульптура «Анімалістика» в металі, кераміці або полімерних матеріалах					
4.1	Методи переведення зліпленої в м'якому матеріалі композиції в метал, кераміку, полімерні матеріали	22	11	11		поточний перегляд
4.2	Виготовлення форм під литво в металі, кераміці, полімерних матеріалах: основні технічні особливості литва в одноразові форми	22	11	11		модульний перегляд
Модуль 2		46	23	23		
4.3	Литво та обробка об'ємної скульптурної композиції, виконаної методом литва з металу, кераміки, полімерних матеріалів	46	23	23		екзаменаційний перегляд
Разом за 4 семестр		90	45	45		
ВСЬОГО за 2 курс		210	105	105		
3 курс, V семестр						
Модуль 1		60	30	30		
5	Тема 5. Автопортрет (голова або фігура в масштабі): розробка моделі та формовка					
5.1	Розробка та виконання моделі автопортрету в об'ємі (голова або фігура в масштабі) в м'якому матеріалі під переведення в тверді матеріали	30	15	15		поточний перегляд
5.2	Стилізація та умовність передачі основних рис характеру та введення допоміжних атрибутів і деталей в образно-художнє композиційне рішення автопортрету для підготовки виконання його в матеріалі	30	15	15		модульний перегляд
Модуль 2		60	30	30		
5.3	Формовка та виготовлення відливу в перехідному матеріалі (гіпсі) розробленого в об'ємі автопортрету	60	30	30		екзаменаційний перегляд
Разом за 5 семестр		120	60	60		
3 курс, VI семестр						
Модуль 1		60	30	30		
6	Тема 6. Автопортрет (голова або фігура в масштабі) в дереві або камні					

6.1	Переведення автопортрету з гіпсового відливу в дерево або камінь по координатній пунктир-машині, передача основної форми та основних деталей композиції	30	15	15			поточний перегляд
6.2	Виявлення в матеріалі (дерево, камінь) характерних деталей та форм в автопортреті, його стилістичного, технологічного строю	30	15	15			модульний перегляд
Модуль 2		60	30	30			
6.3	Допоміжна деталізація із застосуванням інших матеріалів: скло, метал, кераміка. Введення кольору в обробку матеріалу автопортрету	60	30	30			екзаменаційний перегляд
Всього за 6 семестр		120	60	60			
РАЗОМ за 3 курс		240	120	120			
ЗАГАЛЬНИЙ обсяг часу на вивчення дисципліни		720	360	360			

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Програмою не передбачається проведення семінарських занять.

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Таблиця 2

№ з/п	Назва теми	Кількість ауд./самоств. годин
1	2	3
I семестр		
Модуль 1		
1	Рельєфна декоративно-прикладна різьба по дереву	
1.1	Збір та обробка історичного та ілюстративного матеріалу по рельєфній декоративно-прикладній різьбі по дереву	15/15
1.2	Вивчення методів роботи інструментами з обробки дерева	22/22
Разом за Модулем 1		37/37
Модуль 2		
1.3	Різьба основних рельєфних елементів в дереві	20/20
1.4	Різьба дрібних деталей та кінцева обробка рельєфної різьби	18/18
Разом за Модулем 2		38/38
УСЬОГО ЗА I СЕМЕСТР		75/75
II семестр		
Модуль 1		
2	Копія об'ємного декоративно-прикладного виробу в дереві	
2.1	Збір та обробка історичного та ілюстративного матеріалу об'ємного декоративно-прикладного виробу в дереві	15/15

2.2	Методи перенесення основного об'єму при копіюванні народного декоративно-прикладного виробу	15/15
Разом за Модулем 1		30/30
Модуль 2		
2.3	Різьба основної форми в дереві по зразку	15/15
2.4	Обробка декоративно-прикладного виробу в дереві з урахуванням особливостей стилістики, художнього оздоблення	15/15
Разом за Модулем 2		30/30
УСЬОГО ЗА II СЕМЕСТР		60/60
УСЬОГО ЗА I РІК НАВЧАННЯ		135/135
2 курс		
III семестр		
Модуль 1		
3	Кабінетна скульптура на тему «Анімалістика»: пластично-художнє рішення та формовка	
3.1	Підготовча робота зі створення композиції в пошукових об'ємних ескізах та нарисах	15/15
3.2	Розробка ідеї та пластично-художнього рішення об'ємної композиції на тему «Анімалістика»	15/15
Разом за Модулем 1		30/30
Модуль 2		
3.3	Ліплення та формовка об'ємного ескізу композиції на тему «Анімалістика» з урахуванням специфіки переведення в твердий матеріал методом литва	30/30
Разом за Модулем 2		30/30
УСЬОГО ЗА III СЕМЕСТР		60/60
IV семестр		
Модуль 1		
4	Кабінетна скульптура «Анімалістика» в металі, кераміці або полімерних матеріалах	
4.1	Методи переведення зліпленої в м'якому матеріалі композиції в метал, кераміку, полімерні матеріали	11/11
4.2	Виготовлення форм під литво в металі, кераміці, полімерних матеріалах: основні технічні особливості литва в одноразові форми	11/11
Разом за Модулем 1		22/22
Модуль 2		
4.3	Литво та обробка об'ємної скульптурної композиції, виконаної методом литва з металу, кераміки, полімерних матеріалів	23/23
Разом за Модулем 2		23/23
УСЬОГО ЗА IV СЕМЕСТР		45/45
УСЬОГО ЗА 2 РІК НАВЧАННЯ		105/105

3 курс		
V семестр		
Модуль 1		
5	Тема 5. Автопортрет (голова або фігура): розробка моделі та формовка	
5.1	Розробка та виконання моделі автопортрету в об'ємі (голова або фігура в масштабі) в м'якому матеріалі під переведення в тверді матеріали	15/15
5.2	Стилізація та умовність передачі основних рис характеру та введення допоміжних атрибутів і деталей в образно-художнє композиційне рішення автопортрету для підготовки виконання його в матеріалі	15/15
Разом за Модулем 1		30/30
Модуль 2		
5.3	Формовка та виготовлення відливу в перехідному матеріалі (гіпсі) розробленого в об'ємі автопортрету	30/30
Разом за Модулем 2		30/30
УСЬОГО ЗА V СЕМЕСТР		60/60
VI семестр		
Модуль 1		
6	Тема 6. Автопортрет (голова або фігура) в дереві або камені	
6.1	Переведення автопортрету з гіпсового відливу в дерево або камінь по координатній пунктир-машині, передача основної форми та основних деталей композиції	15/15
6.2	Виявлення в матеріалі (дерево, камінь) характерних деталей та форм в автопортреті, його стилістичного, технологічного строю	15/15
Разом за Модулем 1		30/30
Модуль 2		
6.3	Допоміжна деталізація із застосуванням інших матеріалів: скло, метал, кераміка. Введення кольору в обробку матеріалу автопортрету	30/30
Разом за Модулем 2		30/30
УСЬОГО ЗА VI СЕМЕСТР		60/60
УСЬОГО ЗА 3 РІК НАВЧАННЯ		120/120
ЗАГАЛОМ аудиторних годин за час вивчення дисципліни		360/360

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Програмою не передбачається проведення лабораторних занять.

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота студентів спрямована на підготовку до виконання практичних завдань за зазначеною вище тематикою: робота з літературними джерелами та мережею інтернет зі збирання й обробки історичного та ілюстративного матеріалу, підбір та підготовка інструментів, приведення інструментів і обладнання в робочий стан, засвоєння методів роботи в скульптурних матеріалах тощо.

Таблиця 3

№	Назва теми	Кількість
---	------------	-----------

з/п		самостійн их годин
1	2	3
1 курс, I семестр		
Модулі 1, 2		
1	<ul style="list-style-type: none"> – Робота з літературними джерелами та мережею інтернет зі збирання й обробки історичного та ілюстративного матеріалу з рельєфної декоративно-прикладної різьби по дереву; підготовка фото, скан-копій, замальовок; виготовлення картону майбутньої копії в натуральний розмір. – Підбір та підготовка інструментів та оснащення, приведення інструментів і обладнання в робочий стан; вивчення основних порід дерева, що застосовуються в декоративно-орнаментальній різьбі, їхніх художніх та технологічних якостей; засвоєння методів роботи інструментами з обробки дерева, технік різьби, різновидів стилів та пластичних рішень рельєфної декоративно-прикладної різьби по дереву. 	37
		38
УСЬОГО ЗА I СЕМЕСТР		75
II семестр		
Модулі 1, 2		
2	<ul style="list-style-type: none"> – Робота зі спеціальною літературою та мережею інтернет для збирання історичних та ілюстративних матеріалів щодо об'ємних декоративно-прикладних виробів з дерева, підготовка фото, замальовок; аналіз стилістичних особливостей декоративно-прикладних виробів; виготовлення обмірного картону в натуральний розмір і вивчення методів координатного переведення в об'єм із зразка при копіюванні декоративно-прикладного виробу з дерева. – Підготовка інструментальної бази, сировини, обмірних приладів; переведення декоративно-прикладного виробу по пропорціям; вивчення методики різьби об'ємних декоративних деталей в дереві: обрубковка, обпиловка заготівки по вимірам, виконання різьби об'ємних декоративних деталей на виробі та дрібних деталей на об'ємній формі в дереві з урахуванням особливостей стилістики, художнього оздоблення; кінцева обробка копії декоративного виробу з урахуванням особливостей зразка. 	30
		30
УСЬОГО ЗА II СЕМЕСТР		60
УСЬОГО ЗА 1 РІК НАВЧАННЯ		135
2 курс		
III семестр		
Модулі 1, 2		
3	– Підготовча робота зі створення кабінетної скульптури на тему «Анімалістика»: вивчення аналогів, збір матеріалу та розробка ідеї композиційного та пластично-художнього	

	матеріалі (гіпс): зняття одноразової гіпсової форми, обробка деталей скульптурного автопортрету в перехідному матеріалі.	30
УСЬОГО ЗА V СЕМЕСТР		60
VI семестр		
Модулі 1, 2		
б.	– Вивчення методів переведення гіпсового відливу в дерево або камінь та переведення автопортрету з гіпсового відливу в твердий скульптурний матеріал по координатній пунктир-машині, передача основної форми та основних деталей композиції.	30
	– Виявлення в матеріалі (дерево, камінь) характерних деталей та форм автопортрету, його стилістичного й технологічного строю: дрібних деталей форми автопортрету; введення в структуру пластичного рішення автопортрету допоміжних деталей та атрибутів з інших матеріалів (скло, метал, кераміка) для підсилення образного рішення.	30
УСЬОГО ЗА VI СЕМЕСТР		60
УСЬОГО ЗА 3 РІК НАВЧАННЯ		120
ЗАГАЛОМ самостійних годин за час вивчення дисципліни		360

9. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Програмою передбачається, що всі пропоновані практичні завдання у кожного студента повинні мати оригінальне конструктивно-пластичне рішення.

10. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Метод повідомлення нових знань — практична робота в процесі виконання серії завдань. Основна форма вивчення курсу — практичні заняття.

Мета запропонованих завдань — в засвоєнні знань та набутті практичних навичок роботи зі скульптурними матеріалами під час практичної роботи в майстернях під керівництвом досвідчених фахівців; освоєння технології художньої обробки; моделювання скульптурної композиції у твердих скульптурних матеріалах; отримання знань щодо властивостей різних скульптурних матеріалів, їхніх можливостей та обмежень, фізико-механічних особливостей кожного з матеріалів, їхньої художньої цінності.

Основними дидактичними принципами, покладеними в основу викладання дисципліни є:

- навчання на високому рівні труднощів;
- швидкий темп вивчення навчального матеріалу;
- усвідомлення матеріалу через проживання (активні форми навчання);
- систематична робота над особистісним розвитком студентів.

Принцип зростання складності завдань є постійним, а конкретні вправи, що формують кожний етап роботи та постановка навчальних задач у

них побудовані таким чином, що нові завдання спираються на знання, вміння та практичні навички, отримані під час виконання попередніх завдань. Аудиторні заняття змістовно пов'язані із завданнями, що їх виконують студенти під час самостійної роботи.

Розвиток у процесі навчання здійснюється не тільки змістом навчального матеріалу, але й особистістю викладача і стилем спілкування зі студентами.

11. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Програмою передбачено рубіжні етапи контролю у формі поточних переглядів процесу роботи та модульних переглядів. Підсумковий контроль засвоєння знань здійснюється у формі екзаменаційних переглядів.

12. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Таблиця 4

Змістовий модуль	№ теми, завдання	Форма звітності	Максимальна кількість рейтингових балів
1	2	3	4
I семестр			
1	Тема 1, завдання 1	Поточний перегляд	0–20
	завдання 2	Поточний перегляд	0–30
Загальна кількість балів за Модуль 1		Модульний перегляд	0–50
2	завдання 3	Поточний перегляд	0–26
	завдання 4	Поточний перегляд	0–24
Загальна кількість балів за Модуль 2		Модульний перегляд	0–50
Загальна кількість балів за I семестр		Екзаменаційний перегляд	0–100
II семестр			
3	Тема 2, завдання 2.1	Поточний перегляд	0–25
	завдання 2.2	Поточний перегляд	0–25
Загальна кількість балів за Модуль 1		Модульний перегляд	0–50
4	завдання 2.3	Поточний перегляд	0–50
Загальна кількість балів за Модуль 2		Модульний перегляд	0–50
Загальна кількість балів за II семестр		Екзаменаційний перегляд	0–100
III семестр			
5	Тема 3, завдання 3.1	Поточний перегляд	0–20
	завдання 3.2	Поточний перегляд	0–30
Загальна кількість балів за Модуль 1		Модульний перегляд	0–50
6	завдання 3.3	Поточний перегляд	0–50
Загальна кількість балів за Модуль 2		Модульний перегляд	0–50
Загальна кількість балів за III семестр		Екзаменаційний перегляд	0–100
IV семестр			
7	Тема 4, завдання 4.1	Поточний перегляд	0–25
	завдання 4.2	Поточний перегляд	0–25
Загальна кількість балів за Модуль 1		Модульний перегляд	0–50
8	завдання 4.3	Поточний перегляд	0–50
Загальна кількість балів за Модуль 2		Модульний перегляд	0–50

Загальна кількість балів за IV семестр		Екзаменаційний перегляд	0–100
V семестр			
9	Тема 5, завдання 5.1	Поточний перегляд	0–25
	завдання 5.2	Поточний перегляд	0–25
Загальна кількість балів за Модуль 1		Модульний перегляд	0–50
10	завдання 5.3	Поточний перегляд	0–50
Загальна кількість балів за Модуль 2		Модульний перегляд	0–50
Загальна кількість балів за V семестр		Екзаменаційний перегляд	0–100
VI семестр			
11	Тема 6, завдання 6.1	Поточний перегляд	0–25
	завдання 6.2	Поточний перегляд	0–25
Загальна кількість балів за Модуль 1		Модульний перегляд	0–50
12	завдання 6.3	Поточний перегляд	0–50
Загальна кількість балів за Модуль 2		Модульний перегляд	0–50
Загальна кількість балів за VI семестр		Екзаменаційний перегляд	0–100

Таблиця 5

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності за шкалою ХДАДМ	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90–100	A	відмінно
82–89	B	добре
75–81	C	
64–74	D	задовільно
60–63	E	
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ знань та умінь студентів з дисципліни «Робота в матеріалі»

Бали	Критерії оцінювання
90-100 «Відмінно» за національною шкалою A за шкалою ECTS	Роботу виконано бездоганно як в цілому, так і з точки зору виконання її окремих деталей, а також загального естетичного сприйняття. Точне безпомилкове рішення образно-пластичної форми. Точно передані пропорції деталей та пластика. Вдале використання обраного скульптурного матеріалу, висока технічна майстерність. Це найвищий рівень виконання навчального завдання. Композиція має виглядати

	майстерною, естетичною, демонструвати володіння технологією роботи з матеріалом.
82-89 «Добре» за національною шкалою B за шкалою ECTS	Скульптурну композицію виконано майже відмінно як з точки зору загального естетичного сприйняття, так і з точки зору виконання у матеріалі. Гарна майстерність володіння технологією переведення ескізу, виконаного в м'якому матеріалі, у твердий матеріал.
75-81 «Добре» за національною шкалою C за шкалою ECTS	Роботу виконано добре як з точки зору загального естетичного сприйняття, так і з точки зору скульптурного виконання у матеріалі. Не зовсім досконале відтворення пластичного образу, не дуже виразна мова пластики чи незначні технологічні помилки.
64-74 «Задовільно» за національною шкалою D за шкалою ECTS	Скульптурну композицію виконано непогано як з точки зору загального естетичного сприйняття, так і з точки зору виконання у матеріалі. Задовільне трактування образно-пластичного мотиву, незначні технологічні помилки..
60-63 «Задовільно» за національною шкалою E за шкалою ECTS	Скульптурну композицію виконано задовільно як з точки зору загального естетичного сприйняття, так і з точки зору скульптурного виконання. Задовільна відповідність поставленому завданню. Задовільне володіння технологією переведення ескізу, виконаного в м'якому матеріалі, у твердий матеріал.
35-59 «Незадовільно» за національною шкалою FX за шкалою ECTS	Роботу виконано непереконливо як з точки зору загального естетичного сприйняття, так і з точки зору скульптурного виконання. Невідповідність образно-пластичного рішення поставленому завданню. Технологія переведення ескізу у твердий матеріал порушена.
0-34 «Незадовільно» за національною шкалою F за шкалою ECTS	Роботу виконано незадовільно як з точки зору загального естетичного сприйняття, так і з точки зору скульптурного виконання. Повна невідповідність образно-пластичного рішення заданій темі. Студент зовсім не володіє технологією переведення ескізу у твердий матеріал.

13. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Тезаурус навчальної дисципліни «Робота в матеріалі»

УКРАЇНСЬКА	ENGLISH
1. вапняк	limestone
2. гіпс	gypsum
3. глина	clay
4. граніт	granite
5. зварювання металу	welding of metal
6. інструментальна база та оснащення	instrumental base and rigging
7. кольорові метали	non-ferrous metals
8. композиція	composition
9. конструкція	construction
10. копія	copy
11. майстерність	skill
12. матеріал	material
13. мармур	marble
14. об'єм	volume
15. образ	image
16. образно-пластичний мотив	figurative and plastic reason
17. пісковик	sandstone
18. пластика	plastic
19. пластилін	plasticize
20. пропорція	proportional
21. рельєф	relief
22. різьба	carving
23. самостійна трактовка	independent interpretation
24. скульптура	sculpture
25. стиль	style
26. стилістична виразність	stylistic expressiveness
27. технологічна складність	technological complexity
28. технологічний процес	technological process
29. твір	the work
30. трактовка форми	interpretation of the form
31. форма	shape
32. художнє литво	artistic casting
33. естетичний	aesthetic
34. якість виконання	quality of performance
35. якість твору	quality of the work

14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

На заняттях викладач може порекомендувати додаткові джерела з кожної окремої теми.

Основна література

1. Гармония пластики: альбом / Авт. вступ. ст. Л.Л. Савицька. Харьков: Колорит. 2006. 162 с.
2. Лантери Э. Лепка / пер. с англ. М.: Издательство Академии художеств СССР, 1963. 330 с.: ил.

Допоміжна

3. Дажина В. Микеланджело. М.: Искусство, 1986. 215 с.
4. Корн. И. Огюст Роден. Минск: Белфакс, 1997. 128 с.
5. Кхандалвала Карл Дж. Шедевры бронзовой скульптуры Индии / пер. с англ. Нью-Дели: Фестиваль Индии, 1988. 180 с.
6. Либман Н.Я. Немецкая скульптура 1350–1550. М.: Искусство, 1980. 405 с.: ил.
7. Лосева Н.М., Сидорова Н.А. Искусство Этрурии и Древней Италии. М.: Искусство, 1988. 303 с.: ил.
8. Маркин Ю.П., Бугуева Ю.В. Вильгельм Лембрук: Скульптура. Графика. Живопись. Поэзия. М.: Искусство, 1989. 238 с.: ил.
9. Одноралов Н.В. Скульптура и скульптурные материалы: Учеб. Пособие. 2-е изд. М.: Изобразительное искусство, 1982. 223 с.
10. Соколов Г.И. Римский скульптурный портрет III века. М.: Искусство, 1983. 155 с.: ил.
11. Українське образотворче мистецтво: початок XIX століття / редкол.: Чепелик В.А. Київ: Національна спілка художників України, Образотворче мистецтво, 2008. 408 с.
12. Работягов М.П. Харківський художній музей: альбом. Київ: Мистецтво, 1983. 148 с.
13. Шмагало Р.Т. Світовий та український художній метал: Енциклопедія. Том 1. Львів: Апріорі, 2015. 420 с.: іл.
14. Ювалова Е.П. Немецкая скульптура 1200–1270. М.: Искусство, 1983. 351 с.: ил.
15. A Puskin Múzeum remekművei. Budapest: Képzőművészeti Kiadó, 1986. 206 s.
16. Erpel F. Michelangelo. Berlin: Kunst und Gesellschaft, 1975. 71 S.
17. Gagro V. Ivan Meštrović. Zagreb: Globus, 1987. 317 s.

18. Henry Moore: The Human Dimension. London: Lund Humphries Publishers, 1991. 160 p.
19. Holý L. Afrikanische Plastisk. Praha: Artia, 1987. 152 S.
20. Muller W. Der Pergamon-Altar. Leipzig: Buch- und Kunstverlag. 1978. 118 S.
21. Sanches Alponso E.P. Gli spagnoli da El Greco a Goya. Milano: Fratelli Fabbry Editori, 1970. 96 s.
22. Története AM. Az Érett Reneszánsz. Barcelona: Corvina, 1986. 315 s.
Kepinski Z. Veit Stoss. Warszawa–Dresden: VEB Verlag der Kunst, 1981. 136 s.

Інформаційні ресурси:

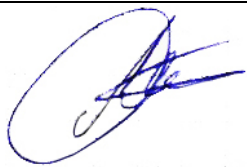
23. Gleason W., Halle H. The top famous sculptures of all time. *Time Out*, Monday, January, 24, 2022. URL: <https://www.timeout.com/newyork/art/top-famous-sculptures-of-all-time>
24. Michelangelo's Masterpieces in Rome: Where to Find Them. URL: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiep_iI4Iv9AhWEw4sKHc0QBgQQFnoECGEQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.througheternity.com%2Fen%2Fblog%2Fart%2Fmichelangelo-masterpieces-in-rome.html&usg=AOvVaw1jo6QlmgRnaX_dkqFSr6pN.
25. Michelangelo's David. URL: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjhgNqN4Yv9AhVJ_SoKHZ4wCZEFnoECDUQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.florence-museum.com%2Fmichelangelo-david.php&usg=AOvVaw0GpCTFNLcNGkc5jb0Fe1fP
26. Сергій СБІТНЄВ: Скульптура. URL: <https://serhiisbitniev.art/>
27. 38 of the Most Fascinating Public Sculptures/ URL: <https://www.architecturaldigest.com/gallery/11-most-fascinating-public-sculptures>

Викладач

Сергій СБІТНЄВ

Ст. викладач

Олександр ДЕМЧЕНКО